

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

9196

G

59

20.1832.

g 196
G 59

KONINKLIJKE BIBLIOTH
0618 9358

Digitized by Google

~~348-184~~

TAFEREEL

VAN

HOLLAND.

IN DE JAREN 1830 EN 1831.

Tooneelmutige Voorstelling met Zang, enz.

DOOR

H. J. Foppe

KONINKL.
PUBLIEK
TE SHAGE.

TE AMSTERDAM, BIJ
JOH. GUYKENS.
1832.

Reeds in Maart dezes jaars ontwierp ik den raam tot eene tooneelmatige voorstelling, op de omstandigheden van den dag toepasselijk, benevens de twee eerste tooneelen van dezelve, opdat daaruit de toon en dichttrant, dien ik voorhad in het geheel te volgen, eenigzins zouden kunnen blijken.

Ik begaf mij met genoemd plan naar Heeren Kommissarissen van den Stads-Schouwburg, bood het ter lezing aan, lichtte hetzelfde zoo veel mogelijk toe en, na eene allerbeleefdste ontvangst, die alle teekenen scheen te dragen, dat mijn voornemen hun niet ongevallig was, vond men goed, dat ik na eenige dagen zoude terugkomen, om het oordeel der Kamer, die het plan dadelijk zoude doen circuleren, te vernemen.

Minder met het personeel, het magazijn, de decoratiën, enz. bekend zijnde, had ik aangeboden de voorstelling, als ware het onder hun oog, te zullen afwerken; zoo, om van hetgene er voorhanden was, partij te trekken, als om aan de voorstelling geene onkosten te verbinden, die de Kamer ligt kon goedvinden niet te maken.

Na eenige dagen teruggekomen, werd mij berigt, dat men het plan goed (en wat niet al meer!) vond, alleen dan, wanneer men voor een geheel beschaafd publiek speelde, maar dit niet zoo zijnde, de eerste afdeeling wel aanleiding tot gevaarlijk misverstand konde

geven, (hetgeen men zorgvuldig moeste vermijden;) of ik derhalve die eerste afdeeling niet achterwege laten (N.B.!) of merkbaar verzachten wilde, aangezien de tweede hun genoeg had gegeven.

In hoe verre de kleingeestigheid van Kommissarissen, (gansch niet vleijend voor ons publiek) of mijne mogelijk te vrije voorstelling van het woelende Jacobinisme, aanleiding tot dit oordeel gaf, zoude ik gaarne het publiek laten beslissen, indien het niet den geheelen druk van die afdeeling vorderde, en men vervolgens uit het ten tooneele gevoerde, en het lang daarvan verwijderde niet eenigzins konde besluiten, welke een geest op die Kamer voorzit; ook doet het niets ter zake; want die voorzigtigheid, (immers daarvoor heb ik het lang gehouden) wel of kwälijk geplaatst, kon mij persoonlijk beleedigen. Ik beloofde de tweede afdeeling te zullen behouden en de eerste naar hunne wenschen om te zetten. Zeer spoedig was ik daarmede gereed, niet alleen voor zoo ver dit mij betrof, maar zelfs in die mate, dat ik der Kamer de verzekering gaf, dat een mijner vrienden, een bekwaam toonkunstenaar, zich wel met de zamenstelling der muzijk wilde belasten, waardoor de voorstelling, die geene nieuwe decoratie vorderde of enig omslagtig toestel behoefde, nog ligt in hetzelfde seizoen konde worden opgevoerd.

Schijnbaar tevreden ontving men mijnen arbeid en de bijgaande verzekering, met de belofte van zich met de inzage te zullen spoeden. In hoeverre men aan het laatste voldeed, zal men kunnen beseffen, als men weet, dat ik eerst op den 2den November 1831 het stuk terug ontving, met berigt, dat men

hetzelve in vele opzigten met genoegten had gelezen, maar ongeschikt achtte tot eene voorstelling. *Waarom?* dit moge mij de lezer beantwoorden, wien ik het onder de oogen breng, zoo als het der Kamer werd aangeboden, en wien ik daarbij tevens verzoek zich wel te willen herinneren, wat hij sedert dien tijd zoo al gezien heeft. Het voegt zeker niemand minder dan mij zelve, om tegen dit vonnis, in het hoogste ressort geweest, te appelleren en voor de geschiktheid tot eene opvoering te ijveren; maar openlijk wil ik mij beklagen over de mishandeling mij aangedaan, door menschen van welke men (al ware het ook slechts voor aan den dag gelegden ijver en goeden wil) eene kiesche, wellevende handelwijze mag verwachten: gedurende circa negen maanden toch, binnen welken tijd zoo veel gelezen, gespeeld, goed- en afgekeurd is, mijn werk, zonder eenig antwoord mij te geven, onder hunne berusting te houden; mij te verstoren, om daarvan langs eenen anderen weg gebruik te maken — is eene onvergeeflijke lomphheid, volmaakt beantwoordende aan hun vroeger gehouden gedrag.

Dit is dus de aanmoediging, die men hier ondervindt, door voor het tooneel te arbeiden; want niet alleen in dit geval, maar (zonder juist van het vroegere te gewagen) nog onderdaags is het mij gebleken, dat die Heeren zich in onwellevendheid volmaakt gelijk blijven. Wij hadden ons gehaast, twee exemplaren van den Welkomstgroet, Z. K. H. den Prins van Oranje, bij Hoogstdezelfs intrede binnen Amsterdam, toegezongen (muzijk van B. VAN BREE) aan de Kamer te zenden, in de hoop, dat van denzelfden bij H. D. Z. komst in den Schouwburg, zoude worden gebruik gemaakt. Dit gebeurde niet; het waarom laten wij daar; maar wij vragen, zoude het bene-

den haar geweest zijn, om, waar des Konings Zoon voor de toezending van denzelfven zich verwaardigt, op de meest heusche wijze de ontvangst te berigten, ook voor het minst eene beleefdheid tegen eene beleefdheid te stellen, hetgeen ieder regtschapene mensch zoo gaarne doet, te meer, daar het den Secretaris slechts eene pennonstreek behoeft te kosten?

Men zegge hier niet: » het is alleen gekwetste eigenliefde, die u doet spreken!” Waar is de dichter, waar de schrijver, wien de opvoering zijner stukken onverschillig is? Waar is hij, die hierin (zonder het bijbrengen van gezonde redenen) voorbijgegaan, zich bovendien zal laten welgevalen, op eene grove wijze voor het hoofd te worden gestooten — en hoe weinige onzer tooneeldichters en schrijvers zijn er, die zulks van de Kommissarissen van onzen Stads-Schouwburg niet hebben moeten ondervinden? (ik zwijg van de loontrekkende kunstenaars, aan gemelden Schouwburg verbonden).

Dit eene en andere te melden, geloofde ik aan mijn gevoel verschuldigd en tevens gedeeltelijk aan den lezer verplicht te zijn, om de verschijning in de wereld van dit stuk te verantwoorden.

F.

December
1831.

TAFEREEL VAN HOLLAND,

IN DE JAREN 1830 EN 1831.

EERSTE TOONEEL.

Het tooneel stelt voor eenen prachtigen tempel, versierd met palmen en olijven; op den achtergrond zit, op eenen sierlijken troon, de Godinne des Vredes; rondom dezelve hare gespelen. Zes Genietjes aan den voet, enz.

K O O R.

Vrede, vrede woont op aarde!
Luid weërgalme ons streelend lied:
't Monster, dat Euroop' beroerde,
Zonk weër magtloos in zijn niet.
De ijzren roê des werelddwingers
Ligt verbroken aan den grond.
Palmen en olijven bloeijen,
Waar voor kort de distel stond.
Vrede, vrede woont op aarde!
't Juk des dwinglands knelt niet meer.
Juich, Europa! juich, o menschheid!
Vrede en vrijheid daalden neêr!

EERSTE STEM.

RECITATIEF.

't Geschokt Euroop' herneemt zijn' luister!
 De vreed' verbroedert volk en land!
 't Klaroen van Mars wordt zoet vervangen
 Door vreugdezangen;
 Het vreeslijk zwaard roest aan den wand.

A R I A.

Weêr glijdt de ploeg door welige aarde,
 Helaas! zoo lang met bloed bemest;
 Weêr zaait de hand het heilzaam graantje —
 De hand, zoo lang ten moord geprest.
 De blijde veldling oogst de vruchten
 Van zweet en zorgen, als weleer;
 Bellona's ijzren oorlogswagen
 Verwoest zijn duurste hoop niet meer.
 't Is leven, welvaart allerwegen!
 Van heinde en ver herklinkt het lied:
 « Juich, juich, o menschheid! in den zegen,
 « Dien u de lieve vrede biedt!»

*De Godinne des Vredes treedt, onder het zingen van
 de laatste regels, van den troon tot op den voor-
 grond; de reijen scharen zich eerbiedig om haar.*

DE GODIN DES VREDES.

Ja! heerlijk zie 'k de vruchten pralen,
 Van 't geen ik voor den stervling deed;
 Hij mag dan weder ademhalen,
 De mensch, na zoo veel jaren leed!
 Geweld en tweedragt zijn verstooten;
 Het vuur des krijgs heeft uitgewoed.
 De dwingeland, die zoo veel bloed
 Uit snoode heerschzucht heeft vergoten —

De Fransche moorder is niet meer !
Vertier en handel zijn heropend ;
Geluk en liefde keerden weêr.
De geest , die , dengd en Godsdienst sloopend ,
Zoo lang zijn schandleer heeft verspreid ,
Die volk bij volken had misleid
En licht en waarheid snood geschonden ,
Die vrijheid , pest der menschlijkheid ,
Geleeraard slechts door vagebonden ,
Heeft in haar zelve een graf gevonden ;
Heeft de adder in haar' schoot gevoed ,
Die haar in 't eigen gif deed smoren —
En *ware vrijheid* werd herboren ,
Op 't graf van list en euvelmoed.
O , zie haar thans , met orde en wetten
Verzusterd , schier van strand tot strand ,
Geluk en licht en kennis kweeken.
Zie , hoe aan afgelegen streken —
In 't oud en roemrijk Nederland ,
't Altaar voor orde en vrijheid brandt ;
Hoe 't volk , voor licht en kennis blakend ,
Mijn gunsten zich ten nutte makend ,
Zich om het puik der Vorsten schaart ;
En één in doel , in daad en neigen ,
Door vlijt (een dengd , dat volk zoo eigen) ,
Zijn land verheft ten pronk der aard'.

DE GENIUS VAN HOLLAND.

o , Mogt dat alles waarheid wezen !
Neen ! heilrijk is 't alond gebied ,
Is Holland en zijn Koning niet !
En wat staat nog dat volk te vreezen ,
Uit het noodlottig Staatsverbond ,

Dat zijn belang aan Belgie smeedde —
Aan 't volk, dat door zijn' aard en zede,
Hunn' aard en zeden tegenstond.
't Zegt weinig, heel Euroop' verdeelen —
Aan volken, ongelijk van aard,
Van driften — nooden — wijs van denken,
Een' naam, een' Vorst, een wet te schenken,
Wen 't *volksgeluk* geen zorgen baart.
't Zegt weinig, landen zaam te binden;
Maar *meer*, der landen grens en lijn,
Naar 't heil van ieder volk te rigten —
Voor Vorst en volk een' troon te stichten,
Waar *beiden* door gelukkig zijn.
Wie kan en vuur en water paren? —
Den wolf verbroedren met den leeuw?
Wie, 't licht, dat Holland heeft beschenen,
Met d'akeligsten nacht vereenen —
De duisternis der middeleeuw?...
De taak, aan Willem voorgeschreven,
Door de onbegrensde wereldmagt,
Is boven menschlijk werk verheven —
Vereischt veel meer dan menschenkracht!
'k Blik sidderend de toekomst tegen.
De wereld kent het basterdzaad —
Het volk dat ofter Kerk en Staat
Beroerde, en langs gevloekte wegen
Stond, naar eene onafhankelijkheid,
Die 't nimmer wist zich waard te toonen —
Naar vrijheid, die, in onbescheid,
De weldaad durft met ondank loonen.
Het heeft geen denkbeeld van 't geluk,
Door Willems schepter hun beschoren:

Neen, neen! dit volk schijnt slechts geboren,
 Voor blindheid, gruwlen en voor 't juk!
 Rampzalig Holland! edel Koning!
 'k Voorzie (ach! bleev' het slechts een schijn!)
 Het loon voor uwe pligtbetooning,
 O Vorst! o Volk! zal schriklijk zijn!

DE GODINNE DES VREDES.

Laat u de toekomst niet bezwaren;
 Mijn hand heeft, sedert vijftien jaren,
 Gewaakt voor Hollands roemrijk strand.
 'k Zal nooit mijn zorgen aan dat land,
 (Dat vaak mijn' eerbied op mogt wekken,)
 Nooit aan dat vreedzaam volk onttrekken!
 Treedt op, o Reijen! moge uw toon
 Verruklijk langs dees wanden schallen;
 Verheft zijn diep geroerde ziel:
 Want Holland, Holland zal niet vallen!

Onder de inleiding tot het volgende muziekstuk, wordt de groepering als bij den aanvang hersteld. De Godinne des Vredes leidt den Genius van Holland tot aan den voet des troons. Zij beklimt denzelfen en hij blijft in eene weemoedige houding staan; gedurende het volgende koor, wordt door de Gespelen een statige dans uitgevoerd.

K O O R.

Een wyl kan ontrouw en verraad
 De deugd verneëren;
 Weldra zal zij op de euveldaad
 Weêr triomferen!

Het volk, dat wet en plicht betracht,
 Den Hemel eert, zijn Vorsten acht,
 Dat volk zal eenwig zegevieren;
 Hoe door 't geweld verguisd, beroofd,
 Regtvaardigheid kroont dra zijn hoofd
 Met onverwelkbare eerlaurieren!

Geluk, driewerf geluk het land!
 Waar vorst en volk, gebonden aan zijn wetten,
 Door eendragt sterk, door deugd groot,
 Verbonden in gevaar en dood,
 Der misdaad paal en perk durft zetten.

Geluk, driewerf geluk het land!
 Waar 't altaar brandt
 Voor menschenliefde en trouwbetooning.
 Gelukkig 't volk! — heil, heil den Koning!
 Waar deugd en regt de vierschaar spant.

Met het slot van het koor gaat de muziek over in een dubbel piano. Men hoort, van heel ver, het ratelen van den donder. Ontsteltenis is op ieders gelaat te lezen. De Godinne des Vredes treedt van haren troon tot op den voorgrond; alle aanwezenden omringen haar angstvallig; de Genius van Holland staat aan hare zijde en poogt de oplossing uit hare blikken te lezen.

(De volgende woorden met muziek begeleid.)

DE GODINNE DES VREDES.

Wat schrikkelijk geluid dringt in mijne ooren!
 De donder rolt langs bosch en veld....
 Ik poog vergeefs de vrees te smoren,
 Die mijn ontroerde ziel beknelt....
 Europa daagt!.... wat zal ik hooren!

TWEEDE TOONEEL.

Europa verschijnt in eene verschrikte houding. Allen geven deelneming te kennen. De muziek houdt op. Men hoort nog altijd van verre den donder.

EUROPA.

Bescherming, lieve Vreëgodes!
't Gedrogt, aan Seines stroom ontkropen,
Het Fransche schrikdier, poogt mijn heil
En uwen tempel weêr te sloopen.
Rampzalig menschdom! keer, ach! keer
Het vreeslijk monster van weleer!
Bezweken was het, niet verwonnen.
Zie, zie! het steekt den ruigen kop,
Den klaauw, van vorstenbloed nog rookend,
Den muil, van gif en droessem kokend,
Uit d' eigen' modderpoel weêr op.
Reeds lekt hij 't bloed van honderd offers,
Aan zijn gevloekte list ten buit;
Reeds braakte hij zijn' zwadder uit,
In Koning Willems vrije Staten,
Naar 't heilrijkst volk, het schoonst gebied....

(DE GENIUS VAN HOLLAND, *ontsteld*.)

Dat zal den mouter weinig baten!
Oud-Holland, neen! misleidt hij niet!
Daar hoort men slechts 't gehuil der wolven —
Den krokodil uit 't hart der golven,
Een' moordkreet in haar vrijheidslied.
Dat vrij de List het beeld omhulle!
Volge ook de Belg haar schandeleer;
Hoe met bedrieglijk waas omtogen,
Oud-Holland ziet den geest van logen —
Herkent het Helspook van weleer.

Zij de aard' met blindheid vrij geslagen ,
 Kniel' Noord en Zuid ook voor den schijn :
 Oud-Holland zal zijn groote vaders —
 Den besten Koning waardig zijn !
(Hij vertrekt ijlings.)

DERDE TOONEEL.

De donder verheft zich.

EUROPA.

Reeds sloop het vuur de praalgebouwen ;
 Reeds stroomt het bloed in Karels Staat.
 Verwoesting gilt langs plein en straat,
 Vernielt fabriek en weefgetouwen.
 De Godsdienst heeft geen schuilplaats meer ;
 De Nijverheid wordt wreed verstooten ;
 De Handel wordt van 't erf verjaagd —
 De Vrijheid in den boei gesloten.

(De donder neemt van oogenblik tot oogenblik toe ; het licht speelt langs de wanden des tempels.)

Hoor, hoor ! de donder knalt in 't rond,
 En schudt uw' heiligen altaardrempel.
 De bliksem flikt langs gewelf,
 Langs zuil en wand van uwen tempel.
 Vlucht, vlucht, beminde Hemelspruit,
 Gij zult niet meer hier veilig wonen.
(Hier hoort men de kreten en het gejoel van eene menigte, van tijd tot tijd naderende.)
 De misdaad nadert ! hoor ! 't geluid
 Van haar verstokte gruwelzonen,

Dringt reeds tot in dees wanden door.
Vlugt, vlugt! ik hoor uw tempelkoor
Reeds op zijn heilge grondvest kraken!
Reeds zie 'k de vlam 't gewijde dak,
o Gruwel! van uw' tempel blaken.

Hier vangt de muziek aan.

Vlugt, vlugt, gewijden! 't plondrend heer
Begint reeds poort en muur te rammen....
Dra stort het woest geweld der vlammen
Den tempel op uw leden neêr!
Vlugt, vlugt!....

*(De achttien laatste regels, zoo veel mogelijk,
met de decoratie te volgen.)*

*Alle aanwezenden plugten langs dezelfde zijde. Voort
daarop hoort men eenen vreesselijken donderslag en
een gedeelte van den tempel stort in. Na de in-
storting hoort men eenen vreesselijken gil, die door
eenen buitensporigen vreugdekreet wordt gevolgd.
Het tooneel verandert en men ziet op een ruim plein
de overblijfsels van welvaart en weelde; half ver-
nieelde gebouwen; vlam en rook uitwerpende ruïnen,
enz. enz. Het tooneel is half duister. De donder
houdt op.*

TAFEREEL VAN HOLLAND,

VIERDE TOONEEL.

De Godin des Vredes, de Nijverheid, de Kunsten, de Godsdienst, Verlichting, Koophandel, het Regt, enz. komen pluchtend op, gevolgd door eene verslagene volksmenigte. De attributen der eersten zijn vernield. De Losbandigheid, voorgesteld door eenen grooten man, met lompen omhangen en eene vlam-mende toorts in de hand, volgt hen onmiddellijk op den voet. De eersten staan verslagen ter wederzijden van het Tooneel, terwijl de Losbandigheid, na de tafel der wetten, die met de verandering des tooneels ten voorschijn is gekomen, vernield te hebben, woest vertrekt. (De muzijk houdt op.)

DE GODIN DES VREDES.

Rampzalig menschdom! ach, waarheen gevloeden!
 Waar vindt gij schuilplaats in den nood?

Rondom u waart gebrek en dood;

En ach! mijn arm kan u niet hoeden!
 Wie temt het schrikdier in zijn woeden,

Dat op het puin van zoo veel erven
 Het zegelied der helle zingt,

En mij, in zijn vernieling, dwingt,
 Als balling over de aard' te zwerven?

HET REGT.

De snoode Belg bleef zich gelijk:
 Getroeteld in Vorst Willems Staten,
 Ten top van welvaart — vrij en rijk,
 Vernielt de muiter, uitgelaten,
 Weêr al het heil van volk en land.
 Men blaakt en rooft gelijk bandieten;
 Elk wil een deel des roofs genieten:

De Domheid biedt der List de hand,
Die ras 't Geweld weêr zal doen bloeijen.

VERLICHTING.

Men treedt de Vrijheid met de voet,
En kust de boeijen;
Terwijl men driest, van heinde en veer,
De vrije leer

Voor 't blinde menschdom predikt.
De domheid volgt — door waan misleid,
De snoode almeê — alleen geleid

Door zijn belangen.

De reine Waarheid wordt verkracht,
't Weldadig licht, slechts door een' nacht
Van gruwelen, vervangen.

DE GODSDIENST.

't Onfeilbaar woord vindt geen gehoor;
Men sloopst de tempels, hoont de zede;

Wat heilig is, gaat laag te loor....

Men knielt slechts voor het kind der rede.

De duurste gids voor 't menschlijk hart,
Die hem in nood noch dood doet schromen;

Die zegenbron, o gruwbre smart,
Wordt onmeêdoogend hem ontnomen!

HET REGT.

O! worde, aanbidlijk zustrenpaar!
Niet heel Euroop' door u beschuldigd:

Nog leeft het volk, dat licht en deugd,
Uwe altaars en mijn wetten huldigt.

Nog rookt het offer tot uwe eer,
Aan afgelegen hoek der aarde;

Een klein tal volks, schier ongekend,
Maar door zijn deugden groot in waarde,

B

TAFEREEL VAN HOLLAND,

Houdt nog uw leer in 't hart geplant.
 Dat wakker volk — dat heerlijk strand,
 Waar deugd nog hare vaan blijft zwieren,
 Is 't edel kroost der Batavieren —
 Is 't klein, maar roemrijk Nederland!

DE NIJVERHEID.

Daarheen dan, daar zal 'k schuilplaats vinden,
 Ondankbren! die mij hebt belaagd.
 Een goudbron had ik u geopend;
 Uw schatten op elkander hoopend,
 Hebt gij mij van uw erf verjaagd!

DE KOOPHANDEL.

Te mild had u mijn hand gezegend,
 Ellendigen! — te groot geluk
 Werd, snoode bastaards, u beschoren.
 Gij wilt slechts armoë, vraagt het juk.
 Hoor, Hollands donder laat zich hooren;
 De grijze held vernielt en slecht
 Het laatste van uw praalvertooning!
 De brave wreekt en Volk en Koning;
 Hij dient zijn Vaderland en 't Regt!

DE KUNSTEN.

RECITATIEF.

Van hier, van hier, naar beter oord;
 Laat elders ons den tempel stichten;
 De raauwe moordkreet galmt in 't rond;
 Van hier, van hier, naar eedler grond,
 Waar 't volk nog knielt voor eer en pligten!

EERSTE STEM.

En kunst en welvaart zijn verdwenen,
 Waar moedwil en verraad regeert.

TWEEDE STEM.

De zegezoon heeft uitgeschenen,
Waar 't zwaard de wetten overheert.

EERSTE EN TWEEDE STEM.

Neen, kunst noch vrijheid kunnen troonen
Naast blinde woede en broedermoord.

K O O R.

Van hier, van hier, naar 't heilrijk oord,
Waar orde, licht en vrijheid wonen!

*Alle aanwezenden verlaten het tooneel langs
dezelfde zijde. De gordijn valt.*

—

Einde van de eerste afdeeling.

—

TWEEDE AFDEELING.

EERSTE TOONEEL.

*Na eene inleiding der muziek, gaat de gordijn op
Het tooneel stelt voor den Hollandschen tuin. De
Hollandsche Maagd staat bedrukt in het midden.*

DE HOLLANDSCHE MAAGD.

Rampzalig Holland! ach, gij zijt verraden!

Door monsters, in uw' schoot gevoed.

De Belg, gehard in enveldaden,

Stort uwer kindren bloed.

Hij trapt de weldaan met de voet,

Hem door den besten Vorst bewezen;

Wat staat u, dierbaar volk! te vreëzen?

Wie gaat hunn' woënden arm te keer,

Gereed uwe erven af te stroopen?

Waar zijn mijn helden van weleer,

Die voor hun vrijheid en mijne eer

Hun goed en bloed ten offer bragten!

Leeft dan in 't bloed der nageslachten

Der vadren trouw en moed niet meer?

Rampzalig volk, het is verloren!

't Verraad greep uw geledren aan.

Wie zal den vuigen drom weêrstaan,

Wiens zegekrete zich reeds doet hooren?

Dra schendt het rot uw heilig oord,

Den grond — de vrijheid, door uw vadren

Voor zoo veel stroomen bloeds gekocht!

Reeds hoor ik 't graauw uwe erven nadren ;

Wie keert het hollend muitgedrogt ?....

Ach, Holland ! ach, gij zijt verloren !

*(Zij zinkt ontmoedigd op eene zodenbank neder.
Eene streelende harmonie wekt haar dadelijk
uit die mijmering. Zij blikt ontroerd in het
rond.)*

Maar welk een zoete harmonie,

Komt me in mijn droeve mijmring stooren ?....

Een heilige huivring grijpt mij aan !....

Een nevel schijnt mijn oog te dekken !....

(Hier verschijnt de Genius van Holland.)

Ik kan die toonen niet weêrstaan,....

Mij aan hunn' invloed.... niet onttrekken !....

Een zoete sluimring.... *(Verbijsterd.)* waar, waar-
(heen !....

Mijn zinnen dwalen.... al mijn leên !....

(Zij zinkt weêr neder.)

(Sluimerend.) Ach Holland, gij hebt uitgeblonken !....

Waar zijn mijn helden van weleer ?....

IWEEDE TOONEEL.

DE GENIUS VAN HOLLAND, *haar naderende.*

Zij ligt in diepen slaap gezonken ,

Een nevelwolk dale op haar neêr ,

Bedekk' haar teedre maagdenleden ,

(Een wolk sluit zich om haar toe.)

Voert, zoete droomen ! thans haar' geest

In 't midden van haar duurste panden ;

Vertoont haar 't wezen in den schijn :

Vertoont haar, dat aan Hollands stranden

Nog brave burgers — en nog helden zijn !

(Hij vertrekt.)

DERDE TOONEEL.

Het tooneel verandert; de eerste coulissen in wolken.

Het overige stelt voor een bosch; op den achtergrond de zee, zoo veel mogelijk met vlaggende schepen overdekt; de matrozen in het want. In het midden een brandend altaar, met de woorden: Voor Vorst en Vaderland. Om hetzelfde staan Verlichting, Nijverheid, Regt, Godsdienst, Koophandel, enz. enz., allen met hunne attributen. Gewapende schutters en krijgslieden van allerlei wapen staan in eene verdedigende houding in eenen kring daarachter. Op alle uithoeken staan schildwachten. Voort na de verandering des tooneels zingen alle aanwezenden het eerste couplet van het volkslied: Wien Neêrlandsch bloed, enz. Na het zingen van dit couplet gaat de groep uit een. Verlichting, Godsdienst, enz. plaatsen zich meer op den voorgrond; de krijgslieden scharen zich ter wederzijden van het tooneel.

Eene menigte burgers van alle standen en jaren komen in eene plegtige orde op het tooneel. Weezen uit onderscheidene gestichten en stokouden onderscheiden zich onder dezelve. Zij gaan, onder begeleiding der muziek, rondom het altaar en ieder brengt zijn offer. Daarna scharen zij zich gedeeltelijk voor de krijgslieden. Anderen, die in dit tooneel nog handelende moeten worden, plaatsen zich meer op den voorgrond.

Nu verschijnen zes in het wit gekleede maagden, met twee sierlijke Oranjevanen; eene vrolijke militaire muziek meldt hare aankomat. De krijgslieden presenteren het geweer, totdat zij voor het altaar zijn

genadert. De meisjes omringen hetzelfde. Kort daarna verwijderen zich vier der meisjes. Zij treden naar den achtergrond en geleiden twee jonge krijgslieden, een van de land- en een van de zee-magt, tot voor het altaar; daarna hernemen zij hare plaatsen. De muziek gaat over in den toon van het volgende

RECITATIEF.

EERSTE MAAGD.

Voor u, o braven van dit strand!
 Heeft onze hand
 De Oranjevaan geweven;
 Beschermt hare eer, nog is zij rein!
 Haar glorie zal ook de uwe zijn —
 Beschermt haar met uw bloed en leven!

A R I A.

De lens, die onze hand u biedt,
 Geleide u, braven, ter victorie!
 Zij blijve uw steun — hare eer, uw glorie.
 't Verraad ontkoom' haar wreke niet!
 Strijdt, wakkre helden! Bato's zonen!
 De hand van Hollands maagdenschaar
 Zal eens den dapperen, voor 't altaar,
 Het hoofd met frissche lauwrn kroonen!

(De muziek houdt op.)

EERSTE KRIEGSMAN *(van de landmagt) de vaan aannemende.*

Waar, bloemen van ons dierbaar strand!
 Waar is het land,
 Dat vrouwen, u gelijk, kan toonen?

Als maagd, als gade, als moeder groot,
 Schraagt ge in den nood
 Den moed van Hollands dappre zonen.

Neen, niet uit laffe teederheid,
 Is 't, dat gij schreit,
 Wanneer gij ons ten kamp ziet trekken.
 't Is fierheid, die uw reine borst,
 Voor Land en Vorst,
 Tot hooger stemming op kan wekken!

't Is eedle trots in uw gemoed,
 Op 't smetloos bloed,
 Dat ook u stroomt door de adren!
 Ja, zusters! die onz' ijver loont,
 Verruklijk toont
 Ge u telgen van dezelfde vaders!

De vaan, die uwe hand ons bood,
 Zal tot den dood

Als onze leus en glorie wappren.
 Dat zweren wij bij 't grafgesteent',
 Bij 't kil gebeent'
 Van onze laag vermoorde dappren!

EENE FANFARE.

DE ZEEHELD, de vaan ontvangen hebbende.

De vaan, door uwe hand gewrocht,
 Zal 't moordgedrogt
 Den dood in zijn geledren stichten;
 Waar haar belager ooit verschijn',
 Zij zal er zijn,
 En wondren tot 's Lands eer verrigten!

De Ruyters, Klaessens, zullen weêr,
 Gelijk weleer,
 Europa dwingen tot bewondren.
 Oud-Hollands roem, zoo vaak benijd,
 Zal in den strijd,
 Den God der Schelde in de ooren dondren!

Oud-Hollands vlag — de Oranjevaan —
 Zal weêr haar baan,
 In vuur en gloed met eer bedekken.
 Wee, wee hem, die hare eer belaagt —
 Die 't roekloos waagt,
 Den muitklaauw naar haar uit te strekken!

Niet ongestraft zal 't trouwloos heer
 Haar' roem, onze eer —
 Die vaan bezoedlen op de baren.
 Eer sneven we aan des muiters zij!
 Dat zweren wij!
 Bij de eer van Hollands waterscharen!

Een algemeen »hoera!» gaat op. Trommels en trompetten laten zich hooren, onder het gerammel met de wapenen der strijders. Intusschen is eene eerewacht tot op den voorgrond genaderd. De twee strijders met de vaan plaatsn zich aan haar hoofd; en allen, na eenmaal, onder eene opwekkende krijgsmuzijk, het tooneel te zijn rond gegaan, keeren naar den achtergrond terug. De meisjes volgen.

Het gebulder van het kanon wordt weder hoorbaar. Een oud Generaal komt op, en alles regelt zich op den achtergrond, om op te breken; terwijl op den voorgrond eenige groepen plaats vinden.

Een grijsaard hangt zijnen zoon de wapens om, en geleidt hem tot voor het altaar. De zoon strekt het zwaard plegtig daarover uit — ontvangt knielende den zegen van zijnen vader en snelt in de gelederen.

Een 16jarige knaap smeekt zijnen gewonden vader, die op den arm zijner gade steunt, om het zwaard, dat zijne verminkte hand niet meer kan voeren; de gewonde krijgsman houdt hem zijne jeugd voor oogen; de moeder omhelst hem met teederheid; maar niets wederhoudt hem. Hij zal, hij wil zijnen verraderlijk gewonden vader, zijnen diep gehoonden Vorst en zijn dierbaar Vaderland wreken, of vergaan. Uitgelaten van vreugde, klemmt hem de vader aan het hart — gespt het zwaard los van de zijde, en beiden, vader en moeder, hangen het den zoon om — zegenen en bevelen hem in Gods heilige hoede. De zoon zweert, dat hij zijnen vader en zijn vaderland waardig zal blijven, en snelt in de gelederen.

Eenige vrouwen verkwikken den gewonden strijder, enz. enz. De Generaal, die het eene en andere met deelneming heeft aanschouwd, treedt in verrukking tot op het midden des tooneels, en de muzijk houdt op.

DE GENERAAL.

Blikt uit den hoogen, dierbre schimmen!

Geduchte vaders van dit strand!

Ziet, in den drang van zoo veel nooden,

't Tafreel, u op ons erf geboden,

En zegent 't zwaard in onze hand!

Waart, zaligen! door onze reijen,

Met al de glorie, u bedeeld,
 Bezielt ons in het heilig kampen —
 Maakt ons in voorspoed als in rampen,
 Gelijk aan uw voortrefflijk beeld!
 Geen blos verwt, dierbren! onze kaken,
 Wanneer gij op ons nederziet;
 Geen menschonteerend roembejagen —
 Geen bloedtrouphée kan ons behagen —
 De moedwil wapent — blindt ons niet!
 Neen! 't is voor haardstede en altaren,
 (Bedreigd door 't eervergeten rot,)
 Voor Vorst en Vrijheid, dat uw zonen
 Zich vaardig tot den heerkamp toonen;
 Hun steun is 't regt; hun toevlugt, God!

*(Het gebulder van het geschut verheft zich
 meer en meer.)*

Ginds, Broeders! Helden! roept ons de eere!
 De vuurmond brult de velden door.
 Verruklijk klinkt voor ons dat teeken;
 Wij zullen Hollands eere wreken,
 Op onzer Vadren roemrijk spoor!
 Vooruit dan naar het perk van glorie!
 Wringt 't staal den mitter uit de hand.
 Vooruit dan, Broeders! Hollands dappren!
 Klink, krijgsgeschal! laat de eervaan wappren;
 Vooruit, voor Vorst en Vaderland!

*Een algemeene vreugdekreet gaat op; terwijl het
 « Wilhelmus, enz.» door de gelederen weergalmt.
 De krijgslieden staan gereed. De Generaal geeft
 teekenen van commando, en onder het spelen van
 het bovenstaande lied, onder het roeren der trom-
 men en steken der trompetten, verlaten de krijgers,*

na gedefileerd te hebben, het tooneel. De Matrozen in het want wuiven met de hoeden en maken (zoo veel het tooneel zulks toelaat) zich zeilvaardig. De overigen staren de helden achterna, totdat de klank der muzyk zich in een porto-piano verliest. Nu plaatst zich de Godsdienst voor het altaar; alle anderen omringen hetzelfde.

DE GODSDIENST.

U, Vader! die boven de Hemelen troont,
 U klinke onze bede weêr tegen!
 O, waak voor het kroost, dat uw leere belijdt,
 Zij 't oord onzer liefde den vrede bereid,
 Schenk gij onzen kindren uw' zegen!

Na het uitspreken dezer regels, gaat de muzyk over in een plegtig koraal, en alle aanwezenden zingen het bovenstaande couplet mede; bij het einde staan zij allen met de handen ten hemel geheven. De Genius van Holland verschijnt op den voorgrond, en het tooneel verandert weder in den Hollandschen tuin. Onder het aanhouden der muzyk ontsluit zich de wolk en de maagd van Holland ontwaakt langzaam uit haren droom.

DE HOLLANDSCHE MAAGD, verrukt opstaande.

O Schoon tafreel van vrijheidsliefde,
 Van zucht voor Vorst en Vaderland!

DE GENIUS VAN HOLLAND.

Wie strijden kan, vliegt op te wapen;
 Heel 't volk, als in één man herschapen,
 Bewaakt het aangebeden strand.
 De stramme grijze wekt zijn zonen, —
 Gaat, (roept hij) gaat ten heiligen strijd!

Aan 't vaderland behoort uw leven ;
Ik troost 'me uw' dood , toont ge in uw sneven ,
Dat gij uwe afkomst waardig zijt.

DE HOLLANDSCHE MAAGD.

De moeder gordt , met eigen handen ,
Haar' telg de wapens om de leën ;
De fiere zoon knielt voor haar neder ,
Zij prangt nog eens den liefeling teeder ,
En met haar' zegen snelt hij heen.

DE GENIUS VAN HOLLAND.

En jeugd en grijsheid wet het lemmer.
Eén leus , één stemme klinkt in 't rond :
« Te wapen ! moord en roofzucht nadren —
« Bewaakt het erfgood onzêr vaders —
« Behoedt den duur gekochten grond ! »

DE HOLLANDSCHE MAAGD.

Minerva sluit haar tempeldeuren ;
't Klaroen van Mars klinkt Holland door.
Het kroost van 't Leidsche en Stichtsche Athenen ,
Snelt met zijn Vriesche broeders henen ;
Het slagveld wordt hun muzenkoor !

DE GENIUS VAN HOLLAND.

CHASSÉ wreekt Hollands eer en glorie !
Het kroost hervindt der lessen schat ,
In 't edel voorbeeld van dien grijsen :
't Rapier vervangt het boek der wijzen —
Het krijgsrumoer , 't « Iö vivat ! »

DE MAAGD VAN HOLLAND.

De schaamle biedt gereed zijn' penning ;
De rijke geeft zijn' schat te baat.
Eén wil bezielt en Volk en Koning ,
Een' tempel zag 'k in iedre woning —
In iedren burger — een' soldaat !

TAFEREEL VAN HOLLAND,

DE GENIUS VAN HOLLAND.

De roem der vrouwen van Europe ,
 Het schoon geslacht van 't Vaderland ,
 Verzorgt zijn rappe wakkre strijders ,
 Verkwikt de half gesmoorde lijders ,
 Met balsem van haar lieve hand.
 De teedre maagd vlecht eerepalmen ,
 Voor 't hoofd van haar' geliefden held ;
 De Oranjevaan , door haar geweven ,
 Prijkt , wapprend in den drom verheven ,
 Als Talisman op 't oorlogsveld !

DE HOLLANDSCHE MAAGD.

De Bard grijpt weêr het gulden speeltuig —
 Vereenwigt in zijn godenlied ,
 Den Heilgen strijd , het land beschoren :
 Erkentlijk zal 't de nazaat hooren ,
 Want ook dat kroost verbastert niet !
 Van TOLLENS citer klinkt de krijgsgang ;
 Van WITHUIS lier het keurig dicht ,
 Dat galmend klinkt uit duizend monden ,
 En 't kroost , ten top van moed gewonden ,
 Vliegt zelfs den dood in 't aangezicht !

DE GENIUS VAN HOLLAND.

o Grootsoch tafreel van liefde en trouwe !
 Blikt , vreemden , thans op Hollands grond !
 Ziet , wat die liefde en trouw vermogen .

DE HOLLANDSCHE MAAGD.

Zou ooit de Hemelmagt gedogen ,
 Dat zulk een volk zijn grafkust vond
 In 't woeden van geweld en boosheid ? —
 Dat deugd en braafheid wierd verneêrd ,

Door 't zwaard van ongetemde horden? —
 Dat de eedle stam verdelgd zou worden,
 Die nog zijn wet en pligten eert!

DE GENIUS VAN HOLLAND.

Neen, neen, de God van hunne vaders,
 Blikt hen met welgevallen aan!
 Hij liet, uit golven en moerassen,
 Het wonder van Euroop' niet wassen,
 Opdat de moedwil 't neêr zou slaan.
 Die God is met u, wakkre schare!
 Slechts eendragt, en gij hebt volstreên;
 Slechts eendragt, en de gruwbre banden —
 De boei, gesmeed voor uwe handen,
 Stort uwen vijand op de leên!
 Slechts eendragt, en de dag zal dagen,
 Dat gij de welvaart van weleer,
 Op 't heilig erfgoed zult aanschouwen.
 Slechts moed, Oranje! moed, getrouwen!
 En Holland heeft zijn' luister weêr!

DE HOLLANDSCHE MAAGD.

O, mogte ik in de toekomst lezen!
 (*Hier vangt de muziek aan.*)
 Ziet gij dat heil reeds in 't verschiet:
 Laat mij dan ook zoo heilrijk wezen?
 Verberg me een blijde toekomst niet.
 O, dat het glorierijk « na dezen!
 Als gij, mij voor het oog verschijn'!

DE GENIUS VAN HOLLAND.

Het zal zoo zijn!

Het schutdoek gaat op. Men ziet den bloei van Handel, Nijverheid en Zeevaart, in de schaduw van

den troon. Godsdienst, Vrijheid, Verlichting en Kunsten omringen denzelfen. De Hollandsche vlag waait zegevierend boven het schanddoek der Belgen. De tafel der wetten wordt door het Regt met het zwaard beschermd, enz.; al hetwelk eene groepering vormt.

KOOR VAN ONZIGTBAREN.

Geluk, driewerf geluk, het land,
Waar Vorst en volk, gebonden aan zijn wetten,
Door eendragt sterk — door deugden groot —
Verbonden in gevaar en dood,
Der misdaad paal en perk durft zetten!
Geluk, driewerf geluk, het land,
Waar 't altaar brandt,
Voor menschenliefde en trouwbetooning;
Gelukkig 't Volk; heil, heil den Koning,
Waar deugd en regt de vierschaar spant!

E I N D E.

